

Stiletten

TIDNING FÖR INDEPENDENT LIVING I SVERIGE SEDAN 1986

NR 3 2010 | 40:–

VALET

Stiletten guidar dig. Vad vill partierna med assistansen, utbildningen och allt det andra?

BRASILIENS KROKIGA VÄG

EN RULLSTOL I GULD

Ord från redaktören

I **SKRIVANDE STUND** är det 39 dagar kvar till valet. Stiletten's tema är då passande nog "Valspecial". I temat kan du bland annat läsa om vilket av blockens politik som tros kunna vara bäst för handikappolitiken's nödvändiga utveckling. I temat har vi också tittat närmare på en så central fråga som möjligheten till en vetlig utbildning för personer med funktionsnedsättning.

Utanför temat kan du läsa om hur det är att vara funktionsnedsatt i Brasilien, improviserad teckentolkad teater och dessutom avslutar vi vår artikelserie om religionernas syn på personer med funktionsnedsättning. Turen har kommit till Kristendomen. Jag hoppas att ni har haft en skön semester. Kanske kan Susanne Bergs krönika locka er att gå och se utställningen (O) mänskligt.

Hör gärna av er med synpunkter och idéer. Väl mött!!

Sari Nykvist

INNEHÅLL NR 3/2010

8 Höger eller vänster?

Vilken ideologi är bäst för oss funkisar? Är det vänsterns fokus på jämlikhet eller liberalismens fokus på individuell frihet? Vi frågar tre veteraner på funkispolitik.

10 Utbildning för alla

Utbildningspolitiken är ett lackmuspapper för partierna. Har man en bra politik har man förmodligen även förståelse för arbetslivet och andra funkisfrågor. Stiletten kollar in partiernas program.

17 Brasiliansk kamp

Brasilien har bra lagar och rättigheter för funktionshindrade. Problemet är bara att ingen följer dem. Nu är det dags börja kämpa tillsammans, tycker Claudia Marques Maximino.

24 Teckenimprovisation

Teatern Improvisation & Co provade att teckentolka improvisationsteater och insåg att föreställningen blev ännu bättre – även för de hörande.

PLUS:

3. Rullstol i guld 4. Nyheter: Fiffarna 14. Partierna om assistans 16. Valstugekoll 20. Präst talar ut 23. Kvinnligt självförsvar 26. Insändare 27. Krönika

Stiletten

REDAKTÖR
Sari Nykvist
sari.nykvist@stil.se

REPORTER
Herman Grafström
herman.grafstrom@stil.se

AD, BILDREDAKTÖR
Anna Harvard
anna@annaharvard.com

REDIGERING
Ragnar Nordqvist
ragnar.nordqvist@gmail.com

Redaktör Sari Nykvist sari.nykvist@stil.se 08-506 221 96
Växel 08-506 221 50 **Adress** Stils kontor, Arenavägen 63, 7 tr. 121 77 Johanneshov info@stil.se **Tillförordnad ansvarig utgivare** Sture Jonasson sture.jonasson@telia.com **Stiletten på webben** www.stiletten.se **Antal utgåvor** 4 nummer/år **Format** papper, webb och cd-skiva **Prenumerationer** 200/år för privatpersoner. 300 kronor/år för företag och institutioner. Betala till bankgiro: 297-4947. Skriv ditt namn, adress och "Stiletten".

I detta nummer medverkar också Susanne Berg susannes.job@bredband.net Finn Hellman finn.hellman@gmail.com Mekki Karlsson mekkikarlsson@gmail.com Kenneth Westberg kenneth.westberg@independentliving.org Kristoffer Dahl kristofferdahl@hotmail.com
Korrektur: Annika Taesler annika@promotionpost.se

Rullstolens historia i bilder

1900-talet:

Bestod av valfri korgmöbel med fyra vingliga hjul.

1910-talet:

Första motoriserade rullstolen konstrueras. Här en något senare modell.

1930-talet:

Ingenjören Harry Jennings konstruerar den första hopfällbara stolen. En era av klämda fingrar inleds.

1950-talet:

Teknikens landvinningar leder till introduktionen av den hydragiska rullstolslyften.

1990-talet:

Det politiskt korrekta 90-talet introducerade Barbies rullstolsburna kompis Becky.

1960-talet:

Funkisarna tar sig ut i trafiken, kanske i en trehjulig Invacar.

2000-talet:

Sedan rullstolens födelse har dess ägare modifierat och utsmyckat sina rullstolar. Kulmen nås med Larry Flynts rullstol i guld. Pris: runt 600 000 kronor.

1970-talet:

Rullstolsbasketen har spelats sedan 40-talet, men först nu började stolarna bli någorlunda lätta och manövrerbara.

FOTO: GLENN FRANCIS

Liga fick 15 miljoner för

De tre dömda lurade Försäkringskassan genom att fejka funktionshinder.

HALLANDSPOLISEN ANSER att vissa assistansföretag satt i system att låta personer låtsas ha en funktionsnedsättning, söka assistansersättning och därefter dela på pengarna. Karl Arne Ockell, biträdande chef på utredningsroteln i Halmstad, menar att personernas okända bakgrund i andra länder har bidragit till att de kunnat uppges felaktiga funktionsnedsättningar. Han säger att detta riskerar drabba dels andra invandrare som behöver stöd, dels den ärliga majoriteten av alla assistansberättigade.

I januari 2010 kom den första domen i Hallands tingsrätt, en pappa och en son dömdes till vardera tre års fängelse för att ha fått ut totalt fyra miljoner kronor i assistansersättning mellan 2005-2009 genom att felaktigt påstå att sonen var förlamad. Sonen kom att kallas "Kanindansaren" efter att ha filmats på Liseberg dansande med en kaninfigur.

EN KORT TID DÄREFTER kom nästa fall, en man i 50-årsåldern dömdes till fyra års fängelse i Varbergs tingsrätt, men straffet sänktes till tre år i Hovrätten. Han hade mellan 2004-2009 fått totalt 6,5 miljoner kronor i assistansersättning, efter att felaktigt ha uppgett att han behövde hjälp med allt.

I juli 2010 kom den tredje serien domar i Halmstad tingsrätt där en 32-åring dömdes till tre års fängelse och utvisning för att sedan 2007 fått ut nästan 5 miljoner kro-

nor i assistansersättning genom att låtsas vara cp-skadad. VD:n i ett assistansföretag dömdes samtidigt till 2,5 års fängelse för medverkan.

Det handlar om mycket tunga och tidskrävande utredningar med många timmars spaningsarbete enligt Karl Arne Ockell. Arbetet sker i nära samarbete med Försäkringskassan och spaningen bedrivs bland annat genom att filma misstänkta. Utöver de tre ärenden som avgjorts i domstol pågår det ett flertal nya utredningar berättar Karl Arne Ockell.

– I det senaste fallet dömdes den 41-årige VD:n för assistansföretaget Solia Assistans till fängelse i 2,5 år. Solia har tolv kunder i bland annat Karlshamn, Bjuv, Västervik och Jönköping, på alla dessa orter sker nu utredningar och vi samarbetar med den lokala polisen på respektive ort.

Ett genomgående mönster i alla ärenden är enligt Karl Arne Ockell att assistenterna under sin uppgivna arbetstid antingen varit

hemma eller haft annat arbete.

– Vi har kollat och kollat, och samma historier kommer fram hela tiden, exempelvis att föräldrar som är assistenter till sina barn arbetar på ett annat arbete under samma tidsperiod som de uppges arbeta som assistenter.

ENLIGT KARL ARNE OCKELL är motivet hos de dömda och misstänkta genomgående att tjäna pengar, han har inte sett andra motiv som exempelvis att få mer assistanstid till sig själv.

– Eftersom assistenterna inte ens varit närvarande under den uppgivna arbetstiden är det uppenbarligen inte assistans man varit i behov av.

Han anser att det handlar om en organiserad och planerad verksamhet, i de två senare domarna i Halland är de dömda personerna även nära bekanta med varandra.

– Jag anser att det här är organiserad brottslighet, det är dessutom

ILLUSTRATION: ANNA HANNA

falsk assistans

en samhällsomstörtande verksamhet, som undergräver våra välfärdssystem. Det är osmakligt att de här individerna fått så mycket pengar när det samtidigt finns personer som har låg ersättning och egentligen skulle behöva mer.

Många som är beroende av assistans blir oroad för att detta ska slå tillbaka mot dem genom lagskärpningar och hårdare tag.

– Ja, om du visste hur många samtal jag får från oroliga och upprörda människor om detta, men vi måste utgå från att den stora majoriteten är ärlig.

I DE TRE ÄRENDEN där domar fallit har de personer som uppgivit

”Osmakligt att de här individerna fått så mycket pengar.”

felaktiga funktionsnedsättningar invandrat till Sverige från andra länder, det har även förekommit läkarintyg som bekräftat funktionsnedsättningarna enligt Karl Arne Ockell.

– Den senast dömda personen sade att han hade en medfödd cpskada när han kom till Sverige, en läkare undersökte honom och skrev ut ett intyg som stödde detta.

Hur har det kunnat gå att genomföra?

– Jag vet inte, jag kan bara säga att det handlar om mycket duktiga skådespelare.

Även handläggarna på Försäkringskassan har accepterat personernas berättelser enligt Karl Arne Ockell.

– De har förlitat sig på det personerna uppgivit. Om de kommer hem till en person som verkar ha en funktionsnedsättning så kan det vara svårt att tro något annat om släktingar och vänner är med och bekräftar personens symtom och säger att han alltid haft dessa.

Kan det inverka att personens bakgrundshistoria är okänd?

– Javisst, historien är ju helt okänd, det finns inga papper att gå tillbaka till, det skulle vara svårt för en person som vuxit upp i Sverige att genomföra detta.

Ingen av de tre personer som dömts för att ha uppgett felaktiga funktionsnedsättningar undersöktes av någon specialistläkare, vilket Karl Arne Ockell anser borde göras när personens bakgrund är okänd.

– När det gällde

den så kallade Kanindansaren tog det fem minuter för en neurolog att se att det var en bluff.

Riskerar detta att väcka fientlighet mot invandrare?

– Jag kan konstatera att det blir följden, jag får massor av telefonsamtal från exempelvis sverigedemokrater, jag förstår att detta är guld för dem. Det är tragiskt eftersom det samtidigt finns människor som kommer från Irak och Palestina bokstavligt talat med kulhål i kroppen och med traumatiska upplevelser från tortyr, och som är i behov av olika sorters stöd.

Kenneth Westberg

Läs mer på www.assistanskoll.se

FOTO: ISTOCKPHOTO

3 juni skrev Etiopien på FN:s konvention om rättigheter för funktionsnedsatta.

Etiopien skriver på konvention

87 stater har ratificerat Förenta nationernas konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Nu senast Etiopien och Nepal. När ett land ratificerar en konvention innebär det att staten förbinder sig att leva upp till det som står i konventionen.

Konventionen skapar inte i sig några nya rättigheter. Konventionens syfte är att undanröja hinder för personer med funktionsnedsättning att åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

Konventionen som fokuserar på icke-diskriminering listar nödvändiga åtgärder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna åtnjuta såväl medborgerliga och politiska som ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Sari Nykvist

**Nu inför valet frodas
funkisvänligheten i
olika vallöften. Men
vilka är egentligen
bäst?**

Handikappolitiken på högervänsterskalan

Det finns socialister, konservativa och liberaler, men vem står för den bästa handikappolitiken? Går det att placera funkisfrågor på en högervänsterskala? Stiletten lät Finn Hellman intervjua tre veteraner på området.

Medverkande i samtalet:

Jamie Bolling: Bor i Härnösand, är 55 år gammal och aktiv i miljöpartiet. Hon står som nummer tre på landstingslistan i Västernorrland. Jamie jobbar halvtid med nätverket European Network on Independent Living och doktorerar på en avhandling vid Örebro Universitet om full delaktighet och integration av funktionshindrade av utländsk härkomst.

Oskar Krantz: Är 39 år gammal, står trea på kommunlistan och femma på riksdagslistan för Folkpartiet liberalerna i Lund. Han doktorerade för ett och ett halvt år sen på en avhandling om sociala aspekter av tekniska hjälpmedel. Nu jobbar han som lärare i socialt arbete på Malmö högskola och undervisar bland annat blivande socionomer.

Vilhelm Ekensteen: Har en bakgrund som socialdemokratisk kommunpolitiker och är förkämpe för funktionshindrades rättigheter sedan 1968 då han gav ut debattboken "På folkhemmets bakgård." Grundade organisationen Anti-handikapp som drev en radikal linje som bl a ledde fram till det relativa handikappbegreppet. Han har varit vice förbundsordförande

för DHR och är nu ordförande i Intressegruppen för Assistansberättigade. Bor i Lund och är 68 år gammal.

Den ultimata handikappolitiken, är den höger- eller vänstervriden?

Jamie: Den är mitt emellan. Eftersom miljöpartiet är mittemellan och rakt fram, inte vänster, inte höger, så måste jag säga så. Samtidigt tror jag inte att det är något parti som har den ultimata handikappolitiken, tyvärr.

Vilhelm: Min utgångspunkt är att funktionshinderfrågorna står mer till vänster därför att de handlar om jämlikhet. Men idag när jag sitter som ordförande för ifA så är jag oerhört medveten om att det är en sak att se funktionshinderfrågor på det sättet å ena sidan och förhålla sig till dagspolitiken å den andra. Här kan jag uppleva att borgerliga politiker av och till står för nån slags liberal vänster som många gånger kan vara lika viktig för våra frågor som den traditionella vänstern. Ta frågan om personlig assistans. Där måste man ju säga att liberaler har drivit den frågan kanske allra kraftfullast. Men även andra borgerliga politiker som till exempel Ann-Marie Brodén som är moderat och riksdagsledamot.

Jamie: Jag tillhör den grupp som anser att LSS ska vara statligt. Att förespråka att det ska vara statligt kan man säga är en vänsterhållning. Samtidigt, det här med valfriheten, att kunna administrera sin personliga assistans via kooperativ, kommunen, eller vad man vill, det är ändå en högertanke.

Vilhelm: Jag anser inte att valfrihet är en högerståndpunkt. Jag tycker att det är en vänsterfråga också men man har släppt den. Där är jag kritisk till den traditionella socialdemokratin.

Vad säger du Oskar, är valfriheten en vänsterfråga?

Oskar: Handikappolitik – höger eller vänster? I själva verket är det väl så att man både till vänster och höger kan finna starka argument. Å ena sidan ser

vänstern till gruppen funktionshindrades möjligheter. Å andra sidan fokuserar högern, med det liberala perspektivet, på individer med funktionsnedsättningsrättigheter. Baserat på det kan man hävda att det är en utveckling som leder åt samma håll. Men valfriheten är en strikt borgerlig/liberal linje och vi ska inte glömma att det var folkpartiet som drev igenom det här med assistans till exempel.

Vilhelm: Vi samarbetade mycket med Bengt Westberg i det sammanhanget, folkpartiet ska ha credit för det. Men det är också viktigt att komma ihåg socialdemokratiska politiker som Ingela Thalén och Margot Wallström, att de var viktiga för att ta upp detta. Det kunde ju ha fallit ner i det partipolitiska diket och offrats i den rikspolitiska striden. Men där blev det en bred uppslutning.

Hur förhåller sig en god handikappolitik till skatter?

Jamie: Jag skulle vilja att LSS och andra sociala insatser var inkluderade i en sjukförsäkring och det skulle betalas via skatter. Absolut inte via välgörenhet.

Vilhelm: Ett erforderligt skatteuttag. Vi är emot välgörenhet.

Oskar: Välgörenhet är inget alternativ, det finns inte på kartan helt enkelt. Men mycket av de verksamheter som utförs och riktas till personer med funktionsnedsättningar, utförs ganska ineffektivt. Skulle man gå in och rota i det skulle man nog kunna påverka åtminstone utgifterna ganska markant. Det är en oerhört stor andel av alla hjälpmedel som skrivs ut, provanvänds i nån vecka och sen läggs i nån garderob och aldrig används mer. Bara där skulle man kunna spara in hur mycket som helst om man utvecklar bättre metoder för förskrivningar av hjälpmedel.

I lågskattelandet USA är många synskadade illitterata eftersom de inte har råd att köpa punktskriftsdisplayer till sina datorer. Finns det inte en risk att om man sänker skatterna blir det inte mycket kvar att välja på?

Oskar: När det gäller punktskriftsdisplayer är det en självklarhet att sånt ska vara skattefinansierat. Men hur vi utnyttjar våra skattepengar och hur vi effektivt möjligt gör det, det är det som är den stora knäckfrågan, inte nivån. Därför att det ligger ingen direkt motsättning mellan låga skatter och en väl fungerande offentlig sektor. I en borgerlig verklighet så fungerar den offentliga sektorn bättre och mer effektivt. Och man behöver då inte ta in så mycket skattemedel.

Jamie: Idag när man ska dra ner för effektivitetens skull blir det att man drar ner på de insatser man ska få. Man attackerar LSS till exempel och säger att man ska smalna av kretsen. Jag tycker att man ska bredda kretsen. Bland annat får människor som är dövblinda inte tillgång till personlig assistans.

Vilhelm: Nej, det finns ingen offensiv handikappolitik idag.

Har det någonsin funnits det?

Vilhelm: Till exempel upplevde jag att det som drev fram den nationella handlingsplanen nånstans där kring slutet av 90-talet, det upplevde jag som betydligt mer offensivt.

Jamie: Det var offensivt, men det man accepterade var en nationell handlingsplan utan några tänder.

Oskar: Ett av de större problemen är sättet på vilket handikapprörelsen arbetar. När man ser på program för möten till exempel så är det väldigt få offensiva frågor, det är betydligt mycket mer knyppling och eterneller.

Jamie: Vi behöver en ny handikapprörelse. Alla vi som har varit engagerade, har blivit äldre. I dagens handikapprörelse är medelåldern väldigt hög. Yngre människor kommer inte in, på nåt sätt verkar de relativt nöjda med livet som det är. Men nånstans behöver man aktivera alla de som inte är med i handikapprörelsen men som ändå berörs av handikappfrågor.

Vilhelm: Jag instämmer i Oskars analys att handikapprörelsen har problem. Brukarrörelsen kring personlig assistans är ju märkligt nog kanske den mest aktiva delen av handikapprörelsen idag. Och det beror antagligen på att den reformen berör människor så oerhört konkret. Så jag tror att handikapprörelsen behöver omorganisera sig i mer offensiva former.

Vad betyder det för partipolitiken att handikapprörelsen är svagare idag?

Oskar: Det blir enklare att genomdriva en massa dåliga idéer.

Jamie: Precis.

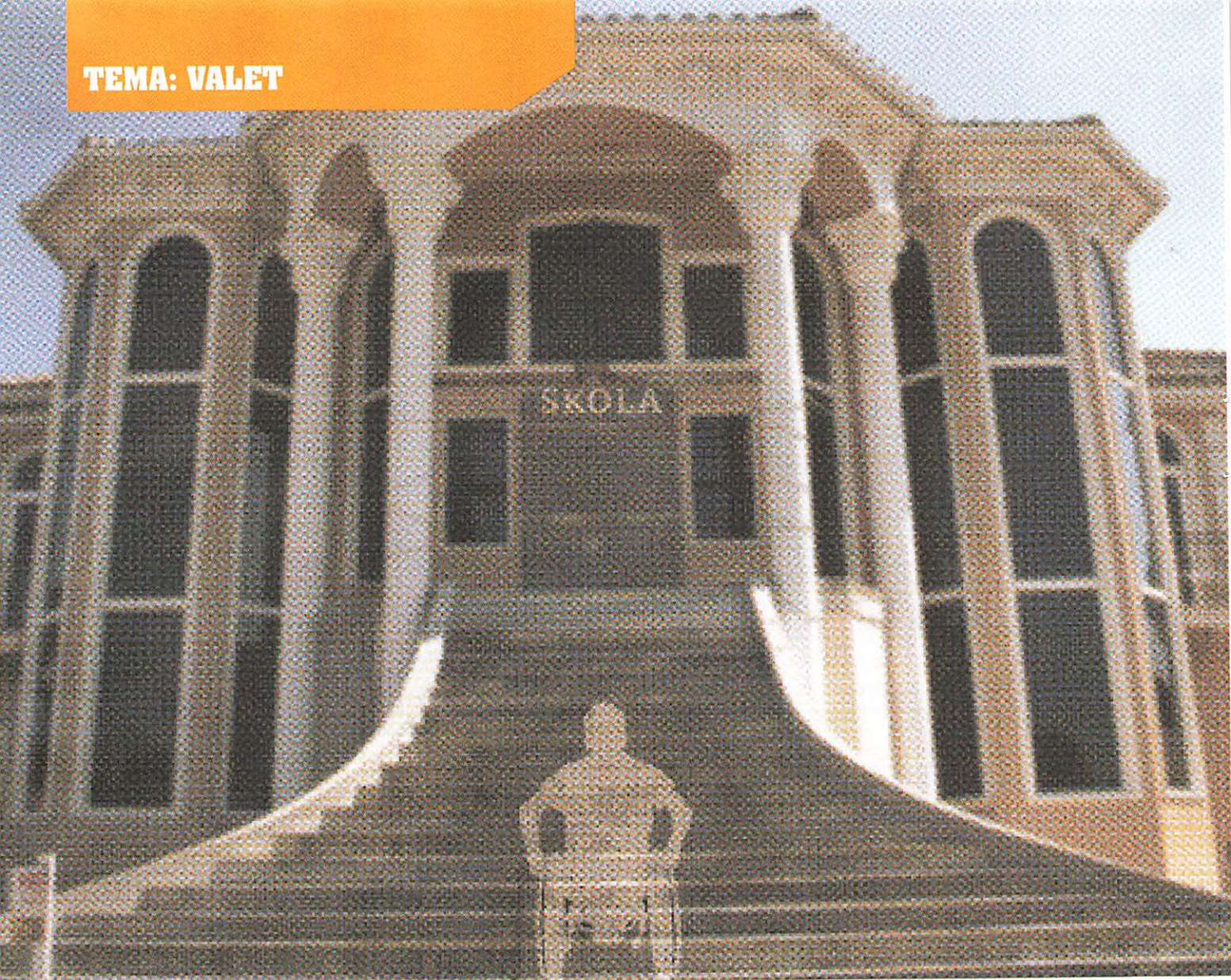
Vilhelm: Vi måste själva bli starkare igen.

Så är frågan om vänster eller höger ointressant i ljuset av stark eller svag handikapprörelse?

Vilhelm: Jag tycker vårt samtal illustrerar det.

Oskar, Jamie: Vi är eniga om behovet av en offensiv handikapprörelse som är viktigare än våra olika partipolitiska utgångspunkter.

Finn Hellman

En skola för alla?

Utbildningspolitiken ger en vink om partiernas inställning till funktionshinder. Stiletten gör därför ett försök att reda ut partiernas planer.

NU HAR DE OLIKA PARTIERNAS vallokomotiv fått upp ångan. Olika utspel och vallöften pumpas ut. Hjulen snurrar allt fortare, och det är inte längre helt lätt att skilja höger från vänster och vice versa. Budskapen låter faktiskt till förvillelse likadana.

För att försöka bena ut begreppen ville Stiletten undersöka hur partierna ser på utbildning för personer med funktionsnedsättning. Utbildningsstartpunkt, det som senare ger möjlighet till ett aktivt arbets- och vuxenliv. Möjligheter till utbildning för personer med funktionsnedsättning borde ge en bra fingervisning om partiernas allmänna syn på människor med funktions-

nedsättning. I de allra flesta fall hakar utbildning i frågor som handlar om arbetsmarknad och den allmänna rätten – och numera också kanske skyldigheten? – till arbete. Men det visade sig vara lättare sagt än gjort – inget av partierna har någon särskild strategi för hur personer med funktionsnedsättning ska inkluderas i de olika utbildningssystemen.

Moderaterna

MODERATERNA SÄGER I SITT handlingsprogram – som i sin helhet betonar individens frihet och ansvar – att "Alla ska vara lika inför lagen och ha samma rättigheter."

I partiprogrammet säger Matt ”En bra skola är förutsättning för att värna vårt samhälle och för att kunna ge alla människor – oavsett bakgrund – möjlighet att utveckla sina färdigheter. Vi moderater arbetar för en skola som ser varje elev, som ser potentialen och som ger varje människa en möjlighet att växa.” Detta ska uppnås genom en rad reformer och förbättringar både vad gäller lärarutbildning, tydligare målsättningar samt mer stöd till dem som inte lär sig tillräckligt.

Moderaternas mål för arbetsmarknadspolitiken är bland annat att skapa förutsättningar för att få fler att gå från utanförskap till arbete. Man säger också att alla former av diskriminering på arbetsmarknaden ska motverkas samt att möjligheten för funktionshindrade att komma in på arbetsmarknaden ska förbättras. De som inte kan delta på den reguljära arbetsmarknaden ska erbjudas meningsfull sysselsättning med stor valfrihet.

Folkpartiet

UNDER VÅREN OCH SOMMAREN har FP inte oväntat varit mest synligt när skolfrågor kommit på tal. Den senaste tidens utspel har också fått mycket uppmärksamhet i media. Enligt olika analytiker är FP:s skolpolitik en vattendelare, det vill säga, det som antingen lockar väljare eller får människor att inte välja FP.

I inledningen till det skolpolitiska programmet, som antogs vid FP:s landsmöte 2009, kan vi läsa att ”Barn och ungdomar är olika, därför måste skolsystemet välkomna mångfald.” ”Lusten att lära måste tas tillvara och uppmuntras. Det svenska skolsystemet ska vara kompensatoriskt, skolan ska bidra till att utjämna skillnader mellan elever genom att de som har störst behov ska få mest stöd.”

I sitt handikappolitiska program säger sig FP arbeta för ”alla människors rättighet att utvecklas utifrån sina förutsättningar och det är en självklarhet att alla människor ska känna delaktighet och uppleva livskvalitet. Människor med funktionsnedsättning ska inte ”handikappas” på grund av att vårt samhälle diskriminerar.”

Folkpartiet har drivit frågan om särskolans fortsatta existens. Föräldrars rätt att välja särskola till sina barn ska slås fast i skollagen, och kommunerna ska ansvara för att göra gedigna undersökningar av elevers behov.

– Vi är generellt för olika lösningar för olika elever eftersom alla har olika behov. Då kan särskilda lösningar vara bra för att säkra att varje elev får det stöd som

han eller hon har rätt till. Särskolan till exempel: Det är viktigt att särskolan finns kvar som en egen skolform, eftersom den kan ge stöd som inte alltid finns i grund- och gymnasieskolan. Sedan är det ju förstås också viktigt att man hävdar föräldrarnas rätt att

”Det är viktigt att särskolan finns kvar.”

välja bort särskola till förmån för grundskola om man hellre ser att barnet går där. Särskola är en möjlighet, inget tvång, säger Tina Acketoft, riksdagsledamot och ledamot i riksdagens utbildningsutskott.

Folkpartiet driver frågan om att se bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund.

– Jag hoppas att vi snart har gått igenom de hinder som den förra utredningen tyvärr orsakade och får fram en gemensam allianspolitik med den åsikten, fortsätter Tina Acketoft.

Centerpartiet

CENTERPARTIET VILL OCKSÅ de ha en flexibel och individanpassad grundskola, en skola med både ”ramar och kramar, där varje elev uppfattas som unik”. Funktionsnedsättning får inte utgöra hinder för människor att utbilda sig, arbeta, ha en aktiv fritid eller utöva medborgerligt engagemang.

Enligt C utgör okunskap och negativa värderingar och attityder det största hindret för full delaktighet. C vill se fler insatser för att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att försörja sig själva.

– Särskolan har en mycket viktig funktion att fylla i det svenska skolsystemet. Vi vill att särskolan ska finnas kvar som möjlighet för dem som behöver extra stöd. Vi tror dock att det behövs en ny syn på särskolan och att den mer bör vara en integrerad del i den ”vanliga” skolan. Det handlar mycket om synen på handikapp/funktionsnedsättning. En elev kan ha ett handikapp för en viss förmåga men inte för andra. Det kan till exempel innebära att en elev behöver särskoleundervisning i ett visst ämne - men kan gå i den vanliga skolan i andra. Vi delar de förslag som presenterades i den nya skollagen, säger Helena Carlestam, politiskt sakkunnig i riksdagens utbildningsutskott.

– Under denna mandatperiod har alliansregeringen genomfört kvalitetsreformer inom hela utbildningssystemet – även vad gäller antagningen till den högre utbildningen. Alla ska kunna söka till högskolan,

samtidigt som de som blir antagna också ska ha rätt att få en utbildning av hög kvalitet. Ett funktionshinder behöver inte vara något hinder för att kunna läsa på högskolan och vi anser att högskolan ska vara skyldiga att underlätta för deras studier.

Men Centerpartiet anser att det finns risk för att personer som har gått i särskolan hamnar mellan stolarna och inte ges möjlighet att få studera till en högskolebehörighet.

– Under nästa mandatperiod vill vi arbeta för att de som gått på särskolan ska kunna ges möjligheter att läsa till grundläggande behörighet, säger Helena Carlestam.

I sitt handikappolitiska program uttrycker C sitt stöd för att bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning ska betraktas som en diskrimineringsgrund och omfattas av diskrimineringslagstiftningen.

Kristdemokraterna

KD ANSER ATT SKOLANS UPPGIFT är att ge alla elever de kunskaper som behövs för att leva i ett modernt samhälle samt att fostra eleverna till ansvarskännande medborgare.

I KD:s principprogram finns ett helt avsnitt under rubriken Människor med funktionshinder, där den kristna människosynen presenteras: Människans okränkbara värde samt det faktum att alla människor är olika. I samma text slår man fast att handikapp uppstår i mötet med ett otillgängligt samhälle samt att diskriminering på grund av funktionsnedsättning aldrig kan tolereras. Här är det arbete som görs i förskola och skola viktigt: ”Av de gemensamma samhällsliga institutionerna har framförallt förskola och skola en viktig uppgift att förmedla normer och värderingar som bygger på den kristna människosynen om alla människors lika värde.”

KD anser vidare att det bör finnas en rättighetslagstiftning som skapar förutsättning för goda levnadsvillkor för människor med funktionsnedsättning.

Socialdemokraterna

(S) SÄGER SIG VILJA FORTSÄTTA att driva på arbetet för ett samhälle där handikappperspektivet genomsyrar hela samhället, man ser tillgänglighet som en viktig demokratifråga, och att handikapporganisationernas roll har stor betydelse för att de handikappolitiska målen ska förverkligas.

När det gäller utbildning slår S fast generellt att ”Alla barn, oavsett barnets förutsättningar, föräldrar-

nas utbildning eller inkomst, ska ha rätt att utvecklas och nå kunskapsmålen.”

Miljöpartiet

MP KONSTATERAR ÄVEN DE att det är vårt samhälle som skapar handikapp. De anser att bristande tillgänglighet är diskriminering som behöver särskild lagstiftning med krav på tillgänglighet, inklusive rätt att kräva ombyggnad och rätt för handikapporganisationer att överklaga plan- och byggärenden. Kommuner och landsting som inte uppfyller satta mål för tillgänglighet ska riskera kännbara sanktioner.

Vänsterpartiet

V:S MÅL FÖR HANDIKAPPOLITIKEN är ett samhälle som gör det möjligt för människor med funktionsnedsättning att bli fullt delaktiga i samhällslivet. De vill utarbeta en antidiskrimineringslag med regler mot alla former av diskriminering och krav på bättre tillgänglighet i inne- och utemiljö.

”Även fristående skolor ska vara tillgängliga.”

– Vänsterpartiet anser att alla elever ska ha rätt till kunskap, säger Anders Thoré, Vänsterpartiets utbildningspolitiska sekreterare. I den vanliga skolan finns det inte tillräckliga resurser för att ge alla elever tillräckligt stöd för att de ska nå målen – och särskilt inte elever med funktionsnedsättning. För att så många som möjligt ska kunna gå i en skola nära hemmet behövs det mer pengar till fler lärare.

– Vi vill också reglera hur resurser ska fördelas i skolan så att elevernas behov väger tyngre i skolornas budget, säger Anders Thoré. Det är givetvis också en fråga om att den fysiska tillgängligheten måste förbättras, och vi anser att även fristående skolor ska vara tillgängliga. Tillgängligheten ska då även gälla utemiljön. Men så länge som den vanliga skolan har stora brister behövs det skolor som är specialiserade på att undervisa elever med olika funktionsnedsättning. Där finns kunskap och för det mesta tillräckliga resurser för att ge eleverna kunskaper. Vi ser dock positivt på de exempel på integrering mellan till exempel sär- och grundskolor som finns i många kommuner.

Mekki Karlsson

Hur ser partierna på assistansen?

Ska assistansen förstatligas så att staten blir ensam huvudman och bekostar all assistans?

Socialdemokraterna: Det var det förslaget som LSS-kommittén lade och som vi väljer att stödja. Vi har förflyttat oss från att vara för ett delat huvudmannaskap i assistansen till det utredningen landade i. Men så länge man inte inför förslaget om "personligt service med boendestöd" och med det sänker kvalitén för dem som inte når upp till 20 tim grundläggande behov, så tycker vi att dagens modell som råder redan nu är att föredra. Men vi är som sagt öppna för att staten tar hela kostnaden för assistansen.

Vänsterpartiet: Ja. Det finns en motsättning i att det är staten som lagstiftar om rättigheterna enligt LSS, men det är kommunerna som får betala en stor del av den. En annan svårighet är att länsstyrelserna inte har några ytterligare maktmedel att ta till när en kommun fortsätter att trotsa lagen trots Länsstyrelsens kritik.

Miljöpartiet: Vi håller öppet för det men har också insett svårigheterna. Inget skarpt löfte men inriktningen är att kommunernas bristande kompetens om lagen och dess

värderingsmässiga utgångspunkt inte ska drabba enskilda.

Folkpartiet: Ja, assistansen ska förstatligas. Vad beträffar ett förstatligande av resterande del av LSS så anser jag att det måste utredas grundligare.

Centerpartiet: Ja. Det finns klara fördelar med ett förstatligande av assistansen: enklare med en huvudman, tryggare att assistansen blir mer lika över landet och utgår efter var och ens behov.

Moderaterna: Moderaterna vill att staten ska ta ansvar för LSS och för assistansersättningen. Färre huvudmän och en samlad behovsbedömning ger bättre rättssäkerhet och mindre krångel.

Kristdemokraterna: Ja

Behövs det ett behovsbedömningsinstrument för personlig assistans som mäter assistanstid i antal minuter för den sökandes aktiviteter per dag?

Socialdemokraterna: Ett instrument som mäter tiden i minuter tycker jag känns snävt och detaljerat. Men jag passar att lägga mig i den frågan tills de som blivit utsedda att plocka fram ett instrument har redovisat ett sådant. Men det har varit stora skillnader mellan hur handläggare hanterar den tid enskilda beviljats assistans runt om i vårt land. Därför tror jag att det är viktigt att få fram ett instrument.

Vänsterpartiet: Nej, men det behövs ett behovsbedömningsinstrument men ändå måste alltid hänsyn tas till individens behov och vilka förhållanden han eller hon lever i. Tidsaspekten ska finnas med, den finns alltid med när man räknar assistans, men den kan inte vara överordnad behoven. Behoven varierar från dag till annan för oss alla och det måste finnas marginaler som gör det möjligt att få sina behov tillfredsställda. Minuter är för knapp beräkningsgrund.

Miljöpartiet: Vi vill se ett bedömningsinstrument som brukarrörelsen är med och utformar.

Folkpartiet: Nej, men någon form av behovsbedömningsinstrument behövs, men det ska utgå

från individens behov och inte vara något minuträknande. Det är dessutom en rättssäkerhetsfråga för den enskilde med någon form av bedömningsinstrument.

Centerpartiet: Nej. Men vi måste ha ett behovsbedömningsinstrument för att garantera rättssäkerheten och att den som beviljats assistans får den utifrån behovet. Det måste ske som en individuell prövning, men med stor respekt för individens integritet och inget minuttänkande.

Moderaterna: Det är viktigt att bedömningen av assistansbehov är rättssäker och likvärdig över hela landet. Syftet med behovsbedömningsinstrumentet är att bedömningar av assistans ska göras på ett likartat sätt i olika delar av landet. Vi kan dock aldrig stödja en behovsbedömning som är kränkande för människor.

Kristdemokraterna: Ja, ett instrument behövs för att bättre fånga in behoven. Socialstyrelsens och handikapporganisationernas arbete är mycket viktigt för att skapa en mer rättssäker bedömning och få en likartad bedömning över hela landet – oavsett var du bor.

Ska enbart aktiv tid vara assistansgrundande, dvs tid där assistenten aktivt arbetar men inte väntetider däremellan?

Socialdemokraterna: Jag tror att det blir svårt att se en sådan uppdelning som skulle fungera praktiskt för alla assistansberättigade. Jag kan bara känna att en modell med så kallade "delade turer av assistans" skulle kunna leda till komplikationer. Jag tror att vi skadar effektiviteten och kvaliteten med en rigid tolkning av tiden i aktiv respektive väntetid. Assistansen ska fortfarande kunna vara en effektiv reform och ha hög kvalitet.

Vänsterpartiet: Nej. Man måste också se till behov av flexibilitet och spontanitet och av att ha en assistent till hands. Det är till exempel inte rimligt att klocka toalettbesök som sedan ska ligga till grund för en schemaläggning av assistanstid.

Miljöpartiet: Vi har inga förslag om att förändra.

Folkpartiet: Individuella bedömningar måste göras utifrån den enskildes behov i varje fall. Därför har

jag mycket svårt att se att bara aktiv tid ska vara assistansgrundande om LSS ska gälla.

Centerpartiet: Nej. Självfallet ska i möjligaste mån assistansresursen användas så effektivt som möjligt, men upplägget måste vara så att kvalitet upprätthålls.

Moderaterna: Även tid där assistenten är till förfogande är en viktig del av personlig assistans. Att säga att en person med en stor funktionsnedsättning har passiv tid där han eller hon klarar sig själv är inte helt korrekt. Assistans ska bygga på att människor trots en funktionsnedsättning ska kunna vara delaktig och kunna leva som andra i den utsträckning som är möjlig utifrån vars och ens situation. Man kan inte slå ihop aktiv tid, livet ser inte ut så. Det är naturligt att det finns passiv tid mellan aktiva perioder i en dygnsrytm.

Kristdemokraterna: Nej, det skulle inte fungera.

Behöver lagstiftningen förtydligas om att assistans ska vara ett medel för att utöva föräldraansvar och kunna arbeta?

Socialdemokraterna: Ja kanske. Vi vill att LSS-lagen och dess förarbeten ska uppfylla dagens krav på tydlighet. Det kan handla om frågeställningar rörande behov som att med hjälp av assistans underlätta inträdet på arbetsmarknaden alternativt att fortsätta arbeta med hjälp av assistans eller att fullt ut kunna ta sitt föräldraansvar.

Vänsterpartiet: Ja. Samhället är skyldigt att vid behov ge personer med funktionsnedsättning möjlighet att leva som andra och där ingår möjligheter att vara en aktiv förälder och att arbeta.

Miljöpartiet: Eventuellt.

Folkpartiet: Ja det har FP motionerat om i riksdagen och

det går vi till val på. Det måste göras för att uppfylla FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Centerpartiet: Bör utredas. Inga politiska beslut har tagits om att försämrings i denna del. Den redovisning som begärts av regeringen ska visa om tillämpningen ändrats.

Moderaterna: Vi tycker att det tydligt framgår av lagens ordalydelse och förarbeten. En bra och fungerande assistans är lika viktig för ett barn med funktionsnedsättning som föräldrarna.

Kristdemokraterna: Nej, det är självklart att man ska kunna utöva sitt föräldraskap och få assistans för att kunna arbeta.

Bör den föreslagna LSS-insatsen "personlig service med boendestöd" införas?

Socialdemokraterna: Den känns överspelad. Jag ser det viktigare att nu säkerställa en god kvalitet i insatsen till dem som är i behov av samhällets stöd vare sig det gäller en insats via SoL eller LSS. Men så länge skillnaden är för stor mellan det kvalitativa innehållet i SoL o LSS så är jag tveksam att införa personlig service med boendestöd.

Vänsterpartiet: Ja. Det finns en stor grupp personer med funktionsnedsättning som skulle få ett ökat stöd i och med denna hemtjänstliknande insats. Däremot vill vi inte att den ska ersätta den personliga assistans som man idag kan få genom kommunen om man inte uppnår tjugo timmars grundläggande behov per vecka.

Miljöpartiet: Vi tror det vore bra.

Folkpartiet: Denna insats har efterfrågats av bl a personer med synfunktionsnedsättning. Dock får det inte

utformas till någon slags hemtjänst och det ska finnas en kontinuitet vad beträffar personlig assistans. Kommitténs förslag om tak på 40 timmar ska inte införas. Både remissvar och personliga kontakter har visat på det olyckliga i en sådan begränsning.

Centerpartiet: Bör utredas ytterligare. LSS-kommitténs förslag i denna del har fått många frågor och synpunkter. Därför bör den föreslagna nya insatsen utredas ytterligare.

Moderaterna: Det förslaget ingår i en lösning där assistansen har förstärkts. Vi vill avvakta med att ta ställning till olika delförslag och istället se hela LSS-frågan i ett sammanhang.

Kristdemokraterna: Ja, jag anser att det är ett förslag som vi bör arbeta för, som ett komplement till personlig assistans.

Bör det finnas en procentsats som för hur mycket av assistansersättningen som måste gå till assistentens lönekostnader?

Socialdemokraterna: Vi har stått för detta i LSS-kommitténs första delbetänkande. Vi såg det då som ett enkelt sätt att slå fast att de skattepengar som staten betalar ut till assistans verkligen går dit. Fortfarande så tror vi att det är viktigt att inte släppa en sådan tanke på att fastslå lönekostnaden. Den modell som utredningen istället valde har ju inte direkt visat sig slå vakt om reformen och med det undanröjt assistansbolag som är ute för att tjäna pengar på en lägre kvalitet

Vänsterpartiet: Ja. Detta är ett medel för att begränsa möjligheten att ta ut oskäligen vinster.

Miljöpartiet: Ja.

Folkpartiet: Nej, med nuvarande regler behövs ingen procentsats.

Centerpartiet: Nej. Det behövs riktlinjer och inriktning, däremot inte en fastslagen procentsats.

Moderaterna: Nej

Kristdemokraterna: Nej, enligt 5 a § förordningen om assistansersättning föreskrivs att följande kostnader ska utgöra kostnader för personliga assistenter: Löne- och lönebikostnader, assistans- och utbildningsomkostnader, arbetsmiljöinsatser, personalomkostnader och administrationskostnader. Den nuvarande modellen, där Försäkringskassan föreslår och regeringen fastställer timbelopp kan behållas.

Ska gränsen för att få Assistansersättning sänkas från dagens 20 timmar grundläggande behov/vecka?

Socialdemokraterna: Assistansreformen visar på att modellen med assistans är kostnadseffektiv. När vi som politiker ska prioritera hur vi använder skattepengar så är det viktigt att vi använder dessa så effektivt som möjligt. Det är ett viktigt argument när jag gärna skulle se en sänkning av tidsgränsen. Ett annat är att ge så många som möjligt rätten till en kvalitativ bra insats i stället för en lägre ambition som tyvärr många gånger SoL-insatserna ger. Vi vill gärna trycka på att SoL och andra lagar som gränsar mot LSS bör ses över och att glappet i kvalitativt innehåll måste minskas mellan SoL och LSS.

Vänsterpartiet: Nej. När det gäller personlig assistans vill vi i första hand få till en ändring av huvudmannskapet. Men självklart ska kommunerna också fortsättningsvis ha grundansvar för alla sina medborgare.

Miljöpartiet: Nej.

Folkpartiet: Med tanke på de bedömningar som Försäkringskassan gjort den sista tiden så kan det bli nödvändigt för att lagens intentioner ska gälla. Jag har fått ta del av ärendefall där personer med stora behov ändå enligt Försäkringskassan hamnat under 20-timmarsgränsen. Det är inte acceptabelt.

Centerpartiet: Bör utredas. I Alliansregeringens fortsatta reformarbete av LSS och assistansen bör 20-timmarsgränsen diskuteras.

Moderaterna: Ja, det är inte rimligt att räkna minuter på det sätt som vi ser exempel på idag. Det är inte acceptabelt att dra in assistansen för en person som hamnar på ett grundläggande behov på 19 timmar och 55 minuter.

Kristdemokraterna: Ja, kan vara nödvändigt ifall striktare definitioner kommer att tillämpas.

Partirepresentanter som besvarat frågorna

Lars U Granberg, ledamot Socialutskottet

Elina Linna, ledamot Socialutskottet

Magnus Johansson, ledamot Partistyrelsen

Maria Lundqvist Brömster, ledamot Socialutskottet

Kenneth Johansson, ordförande Socialutskottet

Ulf Kristersson, socialborgarråd Stockholms stad

Lars Axel Nordell, ledamot Socialutskottet

Kenneth Westberg

Läs fler frågor och svar på www.assistanskoll.se

Fler valstugor med ramp

Utan full tillgänglighet ingen demokrati. Och det verkar faktiskt gå framåt. Flera partidistrikt har bestämt att alla valstugor ska vara tillgängliga.

ALLA PARTIER SÄGER ATT DE ARBETAR med att göra valstugorna tillgängliga. Vissa partidistrikt har tagit beslut om att alla valstugor ska vara tillgängliga, exempelvis Moderaterna, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i Stockholm.

– Vi ska ha en flera meter stor dörröppning och stugorna har tillhörande ramper och de är byggda med så låg höjd från marken som möjligt, säger Hans Hallin på Moderaterna i Stockholm.

Men samtidigt kommer det finnas gott om otillgängliga valstugor även detta år.

– Vår valstuga är inte speciellt tillgänglig då dörren är ganska smal, säger Niels Paarup-Petersen på Centerpartiet i Stockholm. Vi har dock tänkt oss ha ett tält med samma valmaterial i samband med valstugan för att allt material ska vara tillgängligt. Vi har dock inte fått svar från polisen ännu om det går att få plats med tältet.

I andra distrikt har valarbetare fått rycka in med hammare och spik.

– I vissa kommuner beställs valstugorna av någon annan än oss själva och vi har då inte möjlighet att alltid styra utformningen eftersom stugorna efter valet ska användas till något annat. Så var det i min hemkommun i ett val, men då tog vårt nuvarande kommunalråd saken i egna händer och byggde en rejäl ramp, säger Emma Henriksson på Kristdemokraterna.

EN VANLIGT FÖREKOMMANDE ÅSIKT hos partierna är att stugorna framför allt ska ses som en förvaringsplats för valmaterial.

– Våra valstugor är så kallade ”öppna valstugor”, med vilket vi menar att inomhus förvarar vi främst material. Det är utanför kampanjen och mötet med

väljarna sker. De är därför tillgängliga för människor med funktionsnedsättning, säger Moa Bäckström, ombudsman för Folkpartiet.

Även Miljöpartiet har samma inställning när det gäller valstugornas funktion. De påpekar även att det är de lokala grupperna, snarare än partiet centralt, som bestämmer hur valstugorna ska se ut.

– De finns i form av till exempel växthus, halmhus eller som vanliga friggebodar och ibland bara som öppna bokbord eller tält, säger Agneta Börjesson på Miljöpartiet. Hon kan inte lova att alla avdelningars stugor är tillgängliga.

PARTIERNÄ HÄNVISAR OCKSÅ till sina websidor, som de ser som valstugor på nätet.

– I de vanliga valstugorna finns tyvärr ingen information på punktsskrift, men det finns på webben, säger Tina Rönngren på Socialdemokraterna. Vi har dessutom försökt att anpassa webbens innehåll i text så den är lättillgänglig för besökaren, med rubrik-sättning, färger, kontraster, menyknappar och bilder. Alternativtexter till bilder, klar struktur och tydliga länkar ska också förenkla för besökare med eventuella egna uppläsningsprogram eller liknande.

En viss ödmjukhet finns också på vissa håll.

– Vår ambition är att vårt valmaterial ska vara tillgängligt för alla, säger Kerstin Krebs på Vänsterpartiet. Det kommer säkert inte att bli perfekt, och vi är glada för alla påpekanden om missar vi gör, så att det kan bli bättre. Det behövs inte bara ambition utan även kunskap!

Sari Nyström
Ragnar Nordqvist

Socialdemokraternas valstuga på S:t Eriksplan i Stockholm hade ramp, medan Miljöpartiets saknade.

Claudia Marques Maximino, ordförande i ABPST – Associação Brasileira de Portadores de Síndrome de Talidomida. När hon inte driver rättighetsfrågor arbetar hon med att rädda herrelösa hundar undan ett hårt liv på gatorna i São Paulo. FOTO: MEKKI KARLSSON

Brasiliens krokiga väg

I slutänden blir resultatet detsamma: Människor med funktionsnedsättning blir systematiskt diskriminerade världen över. Brasilien är inget undantag. Men vägen dit ser kanske annorlunda ut.

BRASILLEN HAR REDAN EN RÄTTIGHETSBASERAD lagstiftning. Brasilien har också undertecknat och ratificerat både FN-konventionen och tilläggsprotokollet. Den brasilianska handikapprörelsen behöver inte lägga sitt krut på att få politikerna att fatta riktiga beslut:

– Vi är ganska nöjda med den lagstiftning som finns, problemen uppstår när lagarna ska omsättas i praktiken, säger Claudia Marques Maximino, ordförande i ABPST – den brasilianska föreningen för personer med neurosedynskador.

De brasilianska politikerna har hittills fattat beslut om betydande förändringar för att stärka alla medborgares medborgerliga rättigheter: Tillgänglighet, kvalitet och effektivitet inom utbildningsväsende och hälso- och sjukvårdssystem har ökat, och de allmänna sociala skyddsnäten har byggts ut. Mängder av initiativ för att komma tillrätta med svält, barnarbete, slaveri, ras- och könsdiskriminering, för att stärka unga människors ställning på arbetsmarknaden samt för att motverka exkluderingen av människor med funktionsnedsättning har tagits och genomförts.

Det föds fortfarande barn med neurosedynskador i Brasilien. Neurosedyn, eller talidomid, används bland annat för att behandla lepra, en sjukdom som framförallt drabbar fattiga och marginaliserade människor, med låg eller ingen utbildning. Claudia och ABPST har lång erfarenhet av att slåss för att få sina och sina medlemmars rättigheter tillgodosedda. Hon menar att arbetet huvudsakligen handlar om tre grundläggande problemställningar:

TJÄNSTEMAN VID DE MYNDIGHETER och institutioner som ska omsätta lagstiftningen i praktiken har bristande eller ingen kunskap om vilka rättigheter människor med funktionsnedsättning har.

”Problemen uppstår när lagarna ska omsättas i praktiken.”

Personer med funktionsnedsättning har bristande eller ingen kunskap om sina rättigheter, och har således ingen möjlighet att utkräva dem.

– Diskriminering och kränkningar av grundläggande mänskliga rättigheter sker systematiskt, menar Claudia. En undersökning bland grundskolelärare visade att 72 procent ansåg att inclusive education – en skola för alla – bara var ett sätt för politikerna att komma undan ansvaret för specialundervisning och särskola. Hela 80 procent av lärarna ansåg att särskolor och specialundervisning var en bra och fungerande lösning. De såg det inte som diskriminerande.

Att leva med en funktionsnedsättning i Brasilien innebär i praktiken att bli diskriminerad på följande grunder, trots att lagarna säger något helt annat:

Brasilien

Befolkning: 188 700 000
Andel människor med funktionsnedsättning: 14,2 procent
Åldersfördelning:
0-14 år: 25,8 procent
15-64 år: 68,1 procent
65 år och över: 6,1 procent
Human Development Index: 75
(läs mer om HDI på www.hdr.undp.org)
Gini index: 59,3
(läs mer om Gini på www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2172.html)

Du får ingen utbildning till följd av fysiskt otillgängliga skolor, icke anpassad undervisning, inga anpassade läromedel, otillgängliga skoltransporter, dyra skoluniformer och brist på adekvata tekniska hjälpmedel. Kunskapen om specialpedagogik är till exempel helt okänd i stora delar av landet.

Du får inget arbete och/eller möjligheter till försörjning till följd av bristfällig utbildning samt negativa attityder och bristande tilltro till människor med funktionsnedsättning som resurs.

Du utsätts för social isolering till följd av bristande eller obefintlig habilitering och rehabilitering samt stigmatisering på grund av okunskap och fördomar.

Du och/eller dina anhöriga har bristfällig kunskap och medvetenhet om din egen funktionsnedsättning. Bor du i eller i närheten av de större städerna i Brasilien och har vissa ekonomiska resurser finns en liten chans att du får en riktig diagnos och adekvat behandling.

FATTIGDOM ÄR SOM ÖVERALLT i världen ett av de största hindren för utvecklingen av ett demokratiskt samhälle som kan garantera allas mänskliga rättigheter. Trots den brasilianska regeringens aktiva ansträngningar för att minska fattigdomen är antalet invånare som lever i extrem fattigdom fortfarande oacceptabelt högt. Klyftan mellan de rikaste och de fattigaste har inte minskat nämnvärt: De rikaste 20 procenten av befolkningen tjänar 30 gånger mer än de fattigaste 20 procenten. Brasilien är ett av världens fem mest ojämlika länder i när det gäller fördelningen av inkomster.

14,5 procent av befolkningen – 24,6 miljoner människor – beräknas leva med någon typ av funktions-

nedsättning. Av dem har endast nio procent någon form av avlönat arbete.

1991 antogs en lag som garanterar människor med funktionsnedsättning tillgång till det allmänna socialförsäkringssystemet samt rätt till arbete. Minst fem procent av tjänsterna inom offentlig förvaltning måste besättas med människor med funktionsnedsättning. Företag med mer än hundra anställda måste anställa minst två procent människor med funktionsnedsättning.

– När lagen antogs möttes den med en axelryckning av företagen. De gjorde i princip ingenting, eftersom de var vana vid att lagar stiftades men aldrig följdes upp. Den här gången blev de rejält förvånade när arbetsmarknadsministeriet helt plötsligt började följa upp och utkräva rejäla vitesbelopp för dem som inte uppfyllt kvoterna, berättar Claudia, och fortsätter glatt:

”Vi har en historisk ovana vid att organisera oss för att tillsammans driva frågor.”

– Under en historisk period var efterfrågan på arbetskraft med funktionsnedsättning större än tillgången.

Människor med funktionsnedsättning som bedöms vara oförmögna att arbeta har rätt till en ersättning motsvarande omkring 1 000,00 SEK. Inom ramen för det generella socialförsäkringssystemet finns rättighet till sjuk-, yrkesskade- och invaliditetsförsäkring, liksom ålders- och änkepension, moderskapspenning och familjebidrag. Mediciner subventioneras av staten. Resurserna är dock otillräckliga, och pensionssystemet har länge varit i kris.

Enligt grundlagen har alla medborgare samma rätt till offentlig vård. Men omkring 90 procent av den vård som finns drivs i privat regi, och är avgiftsbelagd. Den fattiga majoriteten, som har de största hälsoproblemen, tvingas hålla till godo med en överbelastad statlig vård, som präglas av resursbrist och korruption.

Men även andra faktorer spelar in:

– Tillhör du medelklassen har du oftast tillgång till kunskap om systemen, och i de flesta fall också ekonomiska medel för att kunna skaffa dig vad du har rätt till. Men är du fattig har du sällan vare sig kunskap eller pengar för att driva din sak. Bor du i, eller i när-

FOTO: MEKKI KARLSSON

Inicio – det är i alla fall en början. Caixa Economica Federal, en statlig bank, har satsat på tillgänglighet. I princip allt är uppmärkt med punktskrift, det finns ledstråk och särskilda väntplatser för rullstolsburna. På andra våningen. Utan hiss. Men personer som läser punktskrift får i alla fall veta att här börjar

heten av, en storstad är den samhälleliga servicen mer utvecklad och kunskapsnivån bland tjänstemannen är högre än i mindre städer. Och bor du ute på riktiga landet kan du glömma all form av samhällelig service, oavsett om du lever med en funktionsnedsättning eller ej, säger Claudia med ett snett leende.

2004 ANTOGS EN LAG FÖR ökad tillgänglighet i samhället, inte bara fysisk, utan även vad gäller information, kontakter med myndigheter och så vidare. På senare år har domstolsväsendet tagit en allt aktivare roll för att driva rättigheter för människor med funktionsnedsättning. Och en stor del av de omkring 2 500 organisationerna i den brasilianska handikapprörelsen har detta som huvuduppgift: Att driva frågan om och kräva sina medlemmars rättigheter i olika instanser.

– Men, påpekar Claudia, vi har en historisk ovana vid att organisera oss för att tillsammans driva frågor. Och därför har vi en ganska svag organisationsstruktur.

Det stora flertalet enskilda organisationer i det civila samhället är uppbyggda kring professionell expertkunskap, inte ideburna med ett brett gräsrotsperspektiv. De brasilianska organisationerna av människor med funktionsnedsättning utgör ett undantag, men det är få av dem som är starka nog att göra sig hörda bland experter och för-organisationer.

Brasilien fortsätter trots allt att vara ett av världens mest ojämlika länder. Och den generella ojämlikheten utgör ett gigantiskt hinder för utvecklingen av ett samhälle där alla medborgare inkluderas och garanteras sina mänskliga rättigheter.

Mekki Karlsson

RELIGION OCH FUNKTIONSHINDER DEL 4: KRISTENDOMEN

I vår artikelserie om religionens syn på personer med funktionsnedsättningar har nu turen kommit till Kristendomen. Stiletten har träffat Dag Lindberg som är präst i Svenska kyrkan, Sofia församling, sedan 1997.

Dag Lindberg

Hur ser kristendomen på personer med funktionsnedsättningar?

– Grundtanken i kristendomen är att alla människor är älskade av Gud vare sig man har funktionshinder eller inte. Alla människor är älskade av Gud bara genom att man finns till. Om man går till skapelseberättelsen: Gud skapade världen och Gud skapade människan till sin avbild. Människan har något gudomligt i sig, det gäller alla människor oavsett tro, ras, eventuella funktionshinder eller inte

Varför föds då människor utan armar och ben om man är Guds avbild?

– Ja, man är Guds avbild även om man inte har ben eller armar. När Gud skapade världen står det i Bibeln att Gud skapade världen på sex dagar och så vilade han på den sjunde dagen. Efter varje dag står det att det var gott, men det står inte att det var perfekt. Världen är god, men den är inte perfekt, det finns svårigheter, brister och skavanker, men det är gott.

Kan det då finnas ett syfte med att Gud skapade människor med funktionsnedsättningar?

– Jag tror inte att Gud sitter och tänker att den här människan ska få bara ett ben. Skapelsen är stark, men samtidigt skör. Gud har givit utrymme för olikheter. Om Han inte hade velat att det skulle kunna

finnas variation och brister så skulle han inte ha gjort världen så som den är, tror jag. Jag tror att det att människor är olika kan ge en extra styrka till mångfalden och skapelsen. Det finns ett annat bibelord. Paulus, som har skrivit många brev i Nya testamentet, skriver i Galaterbrevet: Bär varandras bördor. Det var en uppmaning till en kristen församling

– Det är ju det, tänker jag, att i den kristna tron är vi medvetna om att livet är gott, men inte perfekt. Det är en kamp mellan olika krafter i tillvaron. I den kampen, i livet, har vi som människor och kristna, enligt Paulus, ett ansvar att bära varandras bördor. När du är svag får jag försöka att vara stark och när jag är svag får du försöka att vara stark. När vi bär varandras bördor blir vi rikare som individer.

Om allt som Gud skapade var gott är det då inte motsägelsefullt att han helade blinda så att de blev seende?

– Jo, det kan ju ses som motsägelsefullt. Det leder fram till en svår fråga: Om jag vill bli av med mitt funktionshinder och ber till Jesus varför blir jag inte det då? Jag tror att den historiska Jesus hade en väldigt unik förmåga att hjälpa och att han hade en förmåga att hela människor. Men jag tror att Guds hjälp kan se ut på ett annat sätt än att man blir mirakulöst frisk. Om det finns en mening med olika tillkortakommanden så

säger Jesus: saliga är de som törstar, saliga är de fattiga de ska ärva riket. Just det att alla inte kan springa hundra meter på tio sekunder eller att alla inte är jättesnabbtänkta gör att det finns ett behov av och en längtan efter hjälp eller ett behov av någonting större och att det i det behovet finns en mening. Om man är självtillräcklig kan det vara ett hinder för en relation till andra människor och faktiskt också till Gud.

– Den här med självtillräckligheten pekar Jesus ibland på och kritiserar. Människor som går till templet och ber och ber på rätt sätt dem kritiserar Jesus ofta och visar på den fattiga änkan som lägger de få mynt hon har till de fattiga. Trots att hon själv är jättefattig delar hon med sig. Det lyfter Jesus fram som ett föredöme. Det här får man vara försiktig med att säga men

”Om vi är perfekta skulle det vara en kliniskt trist värld.”

det att vi har våra tillkortakommanden kan göra att vi vänder oss till våra medmänniskor.

Så det kan finnas en sådan mening med det också?

–Ja, därför att om vi är perfekta skulle det vara en kliniskt trist värld. Man skulle nästan kunna säga att det att vi har våra tillkortakommanden gör att vi skapar relationer. Kan göra, men ett för svårt lidande kan ju göra att man isolerar sig.

Finns det några historiskt framstående personer inom kristendomen som har haft någon form av funktionsnedsättning?

–Man talar om att Paulus hade en tagg i köttet. Det vet jag inte riktigt hur man ska förstå, men en del tänker att han hade en fysisk åkomma som gjorde det svårt för honom. Han blev ju också blind under kort tid. Först förföljde Paulus de kristna. Han tyckte att man bröt mot hur man skulle tro som jude. På vägen till Damaskus när han skulle dit så blev han plötsligt bländad och omvänd och i samband med detta blind en kort tid.

– Det faktum att det inte finns så många framstående personer med erfarenhet av funktionsnedsättning kan man ju tolka på flera sätt. Antingen fanns det inga bibliska personer med funktionsnedsättningar eller så kan man tänka att det inte var det viktigaste när man skrev berättelserna. Det skulle vara en hemsk Gud

som gjorde skillnad på människor och människor, om man hade ett handikapp eller inte.

Det är vi människor som gör sådana åtskillnader om vad som är värdefullt och inte.

Finns bibeln i punktskrift?

–Det utgår jag ifrån att den gör. Jag skulle bli väldigt förvånad om den inte finns. Bibeln är ju den mest oversatta bok som finns i världen.

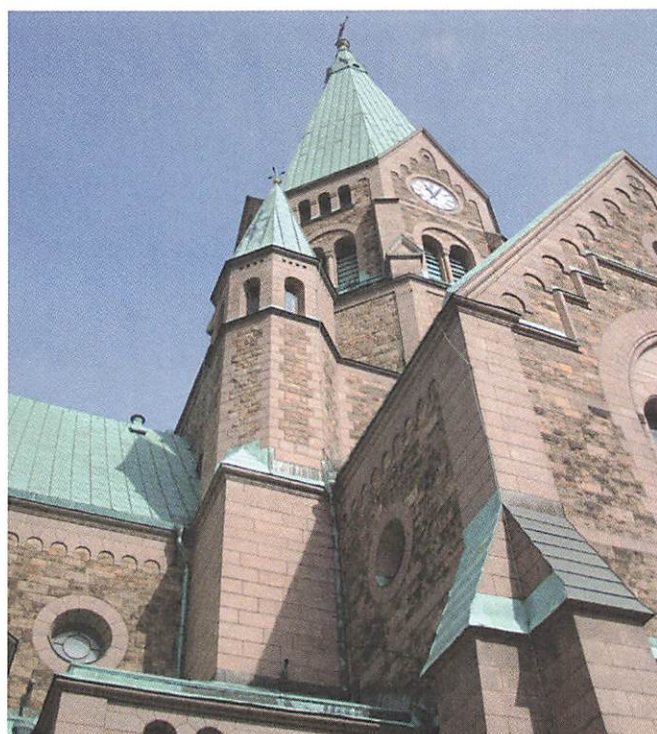
Finns det några i dag utövande präster med funktionsnedsättning?

– På Pastoralinstitutet var en av mina närmsta kurskamrater rullstolsburen. På det viset blev vi andra medvetna. Det var ständigt en del i vår planering att hon skulle komma med, att till exempel våra läger var tillgängliga.

Vad har det för betydelse för kyrkan att det finns präster med egna funktionsnedsättningar?

–Det är viktigt. Det ger förhoppningsvis en trovärdighet åt kyrkans arbete och budskap. För att bli medarbetare i svenska kyrkan behöver man inte vara av medellängd, ha blå ögon och kunna springa och hoppa höjdhopp. Det viktigaste är tron, viljan och lämpligheten som person. En präst med funktionsnedsättning ger en annan dimension och kan öppna upp på ett annat sätt i mötet med människor, tror jag.

Sari Nykvist

Sofia kyrka i Stockholm.

Kvinnor lär sig stoppa våldet

För den som har en funktionsnedsättning kan en specificerad räkning från färdtjänsten vara ett problem. Genom den kan den som slår kontrollera var partnern varit. Stilettens artikelserie om våld mot funktionsnedsatta börjar med att berätta om ett sommarläger där man vill stärka kvinnor och tjejer.

BERIT SÖDERSTRÖM HAR varit ledamot i Roks, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige. Hon arbetar ideellt för kvinnojouren Helga i Tranås.

Sedan 1997 har hon varit arrangör för ett sommarläger som vänder sig till kvinnor och tjejer med funktionsnedsättning och kvinnojourskvinnor. Lägren har hållits på Vejbystrand, i närheten av skånska Ängelholm.

– Det att jag växte upp med en pappa som hade polio gjorde att jag tidigt märkte vilka hemska attityder det finns mot människor med funktionsnedsättning. Det har också bidragit till att intresset för funktionsnedsatta kvinnors situation väcktes hos mig, säger Berit Söderström.

Stärka självkänslan, öka medvetandet om kvinnors situation och sammanhållningen är tre viktiga fokus på lägret. Genom att bland annat ha ett pass om kvinnojourskunskap, diskutera frågor som: "Varför går hon

Berit Söderström.

inte?", träna självförsvar och tid för kamratskap vill man nå dithän.

– De kvinnor som kommer till oss är verkligen inga offer, utan överlevare, även om kvinnor med funktionsnedsättning är mer utsatta för mäns våld än kvinnor utan funktionsnedsättning. Detta därför att funktionsnedsättningen gör att man är beroende av andra som till exempel personliga assistenter, anhöriga eller färdtjänstchaufförer.

LINDA KARLSSON HAR DELTAGIT på sommarlägret vid ett tillfälle. Hon har erfarenhet av att se våld på nära håll.

– Jag gick kursen för att det lät intressant att få ta del av andras upplevelser, säger Linda Karlsson.

Lindas erfarenheter av att se våldet på nära håll har gjort henne både tuff och medveten.

– Det är viktigt att frågor om våld mot funktionsnedsatta kvinnor diskuteras, säger Linda Karlsson.

Om en kvinna med en funktionsnedsättning behöver komma till en kvinnojour kan bristande fysisk tillgänglighet bli ett hinder.

– Ja, den fysiska tillgängligheten är verkligen ett problem. Om en kvinna hör av sig till oss på kvinnojouren i Tranås, till exempel, och om vi inser att vi inte kan ta emot henne så ringer vi runt till andra ställen för att hitta någon som kan ta emot henne, säger Berit Söderström.

– Jag har verkligen lärt mig mycket av att möta kvinnor med funktionsnedsättning och det gör att jag utvecklats jättemycket, vilket är positivt, avslutar hon.

Sari Nykvist

Den som är intresserad av lägret kan höra av sig till Berit Söderström på Helga Kvinnojour i Tranås. Berit.soederstroem@tele2.se

Råd om du känner dig hotad

- Om du är utomhus – skrik på hjälp.
- Markera med ditt kroppsspråk – höj rösten.
- Om du behöver försvara dig – använd det du har till exempel en vass rullstolskant eller en "vit käpp".
- Dokumentera skador.
- Om du har blivit utsatt – anmäl.

Robert Weitz improviserar i föreställningen Choklad.

Tecken utan manus

Försöket med att teckentolka improviserad teater var så lyckat att det gav mervärde även för de hörande i publiken.

IMPROVISATION ÄR LIKA gammalt som mänskligheten, det fanns redan innan samtalet.

– Egentligen tycker jag att det är konstigt med manus, säger Robert Weitz, som är improvisatör och konstnärlig ledare på Improvisation & Co, sedan 1998.

Som konstnärlig ledare är Robert den som styr upp visionerna, utvecklar uttrycksformer och försöker överraska publiken.

En av Robert Weitz idéer blev till föreställningen "Choklad".

Det är en improviserad choklad-musikal med chokladprovsmakning. Publiken kommer till teatern och får tre likadana bitar kvalitetschoklad. Sedan ombeds de berätta hur de upplevde chokladen och den upplevelsen blir en bild som blir scenografin i föreställningen.

– Man kan tänka sig att publiken

äter mörk choklad som smakar lite jordkällare, då blir det en musikal i en jordkällare.

SEDAN VÅREN 2009 har Robert introducerat teckentolkade föreställningar på teatern. Tolksamordnare är den prisbelönta Tommy Fransson.

Det började med att Robert spelade sommartheater i Salvestaden tillsammans med en hörselskaded kompis. De började prata och Robert bjöd sin vän att komma till Improvisation & Co för att se en föreställning.

Improvisationsteater

är teater som spelas utan manus och är en utbredd konstform över hela världen. Det finns flera olika former, den mest spridda är teatersport.

Grundstenar i improvisationsteater är spontanitet, accepterande och lyssning.

– Jag ringde för att boka en teckentolk. På tolkcentralen frågades efter ett manus och när jag sa att vi inte hade något, för att vi hittar på under föreställningens gång, så blev det nobben. De sa att "då kan vi inte komma", jag blev arg, tyckte att det var både fult och fegt, säger Robert Weitz.

TILL SLUT LYCKADES de dock få dit teckentolkar, och det blev succé; teckentolkningen gav nya dimensioner till föreställningen.

– Två olika världar möts. Det är bra att höra, men man hör också en massa som man inte behöver höra.

Om man är döv så lyssnar man med ögonen. Vi har valt att ställa tolken på scen strax bakom improvisatören. Tolken märks och blir en del av föreställningen.

Vi retas med tolken och de med

oss och ibland puttas tolken in i huvudroller. Publiken tycker att det är roligt och de ser att det går att skoja med tolken.

– Vi blev förvånade över att publik som inte behöver tolk tyckte att föreställningen blev ännu bättre med tolk, detta för att det händer mer.

Robert tycker också att det blir mer lustfyllt och tydligare.

– Vi hörande glömmer bort att använda kroppen just för att vi pratar så mycket. Dövtolkar ut-

Reaktionerna på teckentolkning har varit mestadels positiva och de fåtal negativa som framkommit har varit rentav löjliga, tycker Robert.

– De genomsyras av någon slags idé om att föreställningen skulle bli sämre för att man gör en föreställning som är tillgänglig för fler. "Var ska vi hörande ta vägen?" ungefär.

IMPROVISATION & CO:S LOKALER på Hagagatan 48 i Stockholm är dock inte tillgängliga för rullstolsanvändare.

– Vi har ansökt om bidrag flera gånger för att försöka göra vår ganska trånga källarlokal mer tillgänglig men hittills har vi blivit

nekade pengar för att anpassa, säger Robert.

– Det här att använda kroppen mer inom teatern skulle jag vilja lära mig mer av. Jag är nyfiken på hur döva tänker när de visar teater, avslutar Robert Weitz.

Sari Nykvist

Under hösten visas flera teckentolkade föreställningar på Improvisation & Co. Se www.improco.se.

”Publik som inte behöver tolk tyckte att föreställningen blev ännu bättre med tolk”

trycker mycket mer med kroppen, medan vi kan stå rakt upp och ner och bara prata en massa, det kan bli ganska tråkigt. Då kan vi lika gärna göra radioteater, varför ska vi stå där om vi inte rör på oss och visar saker med kroppen. Teckentolkarna tillför den dimensionen att vi plötsligt börjar visa saker med kroppen.

FOTO: ÅSE BENGTSSON HELIN

Rullstolsburen dans

I våras hade dansverket "Inom rimliga gränser" premiär i Göteborg. Koncept och koreografi står Malin Hellkvist Sellén för och den 22-25 september spelar dansföreställningen på Dansens hus i Stockholm. En av dansarna i verket är rullstolsburne Maria Wårme.

Moomsteaterns grundare Kjell Stjernholm har sett genrepet och skriver om den så här på sin blogg: "Koreografen Malin Hellkvist Sellén har samlat 6 sinsemellan mycket olika dansare, kroppar, människor. Det blir uttryck som jag aldrig tidigare skådat på ett dansgolv. Eget, unikt, djupt mänskligt, ibland förträffligt kul och nästan sextigt. Och till hälften utan musik. Låter det konstigt? Det är det inte – det är genialt."

Sari Nykvist

Läs mer om Dansverket "Inom rimliga gränser" på www.malinhellkvistsellen.se

KAPTEN HANDY

SERIE AV KRISTOFFER DAHL

Billigare assistans utan skatte- avlönade tjänstemän och politiker

NÄR HÖRDE DU SENAST någon uppe på Stockholmsparnassen säga att målet är att ge människor med funktionshinder "ett värdigt liv?" 10 år sedan? Nej, det räcker inte. Rättighetslagen LSS/LASS har allt sedan den trädde i kraft 1994 konstant motarbetas av en stor mängd *skatteavlönade* politiker (= via enorma skattebetalda parti-stöd) och *skatteavlönade* tjänstemän. Nu ser det ut som om dessa håller på att lyckats. *Rättigheten* för oss betydde ingenting i rättighetslagen LSS/LASS. Inse att det är andra som är experter på dig och ditt liv, är budskapet. Inte du!

SÅDANA HÄR FRÅGOR anser människor med ovan beskrivna aversion mot LSS/LASS ska hanteras av skyldighetslagstiftningen, t.ex. SOL där det föreskrivs hur och på vilken budgetnivå kommuner ska styra de funktionshindrades liv. Snart 16 år efter rättighetslagen LSS/LASS, motverkas således allt inflytande den funktionshindrade ska tillåtas ha över sitt eget liv. Du ska inte ha ett smack att säga till om ditt eget liv utan tacksamt hålla till godo med de kommunala tjänster som erbjuds. Så nu är vi där igen, tillbaks till slutet av 80-talet när Independent Living började få fotfäste i Sverige och politikerna förstod vad vi pratade om – mänskliga rättigheter.

FÖR OSS ÄR SVERIGE inte ett land. För oss är det knappt 290 länder (=

Franklin D Roosevelt. President som själv var funktionshindrad.

kommuner) som var och en tolkar lagen på sitt sätt. Har man tur bor man som funktionshindrad i en "bra" kommun och har kontakt med en "bra" försäkringskassa. Men motsatsen är nog dessvärre vanligare. De här frågorna borde därför hanteras av en enda statlig myndighet vilket också minimerar risken för det missbruk av personlig assistans som har förekommit av samvetslösa, giriga individers missbruk.

TÄNK SÅ MYCKET BILLIGARE personlig assistans hade blivit för samhället om man i stället för att terrorisera människor med funktionshinder låtit oss vara våra egna experter, i fred, och sett till att alla 290 "små-

länders" inblandade *skattebetalda* politiker och *skattebetalda* tjänstemän gjorts onödiga (arbetslösa, jomen!). Då kanske vi funkisar på nytt skulle kunna tala om "ett liv i värdighet" baserat på FN's och Europarådets mänskliga fri- och rättigheter, FN's 22 standardregler avseende funktionshinder och Svea rikets grundlagar.

ANTAGLIGEN ÄR DET där det kniper. Den som har mest *makt* får i vanlig ordning som den vill. *Skatteavlönade* politiker och *skatteavlönade* tjänstemän över hela linjen slåss med oss om exakt samma skattepengar – från kommunalnivå till Riksdagshus och Rosenbadsnivå. Skattepengar som det i alla fall 1994 var meningen skulle medverka till att funktionshindrade skulle "ges ett värdigt liv." Men till skillnad mot politiker och offentligt anställda tjänstemän, har skattefinansieringen av alla tre grupperna (*skatteavlönade* politiker och *skatteavlönade* tjänstemän och funktionshindrade) under åren blivit allt skevare på de funktionshindrades bekostnad.

DEN AMERIKANSKE presidenten Franklin D Roosevelt, själv funktionshindrad, sa att "Kvaliteten på en demokrati mäts genom att studera majoritetens sätt att behandla minoriteten." Vi får väl se hur det blir med den saken den 19 september.

En Stilmedlem sedan 1996

Ifrågasätt även nuet

I EN AV UTSTÄLLNINGSMONTRARNA kan vi följa en syskonskas resa in i institutionsvärlden efter det att deras mamma dör. Storasyster Gerda lyckas ta sig undan och hamnar i Stockholm. Genom hennes brev, syskonens svar och de kalla formella kommentarerna från läkare och dåtidens myndigheter får vi ta del av Gerdas kamp att befria syskonen. Det är en resa fylld av fysiska och psykiska övergrepp. Efteråt försöker jag påminna mig vad deras "brott" var. Vad var det som var så hemskt att de stympades, steriliserades, låstes in år efter årtionde?

”Det låter som en dålig skräckfilm men så var systemet under stora delar av 1900-talet.”

Så här efteråt förstår jag att de måste ha ansetts ha degenererade arvsanlag. "Sinneslö" är ett ord som verkar ha varit på modet. Egentligen räckte det nog med att vara fattig, kanske ha dåliga läskunskaper och komma under fel makthavares söklykta. Det låter som en dålig skräckfilm men så var systemet under stora delar av 1900-talet. Det världskända svenska systemet. Det vi skryter om i allt från officiella skrifter till samtal med semestergrannen från ett annat land i hotellrummet bredvid oss.

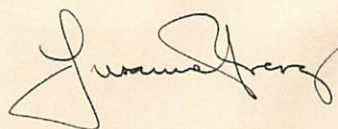
UTSTÄLLNINGEN HETER "(O)MÄNSKLIGT" och delas av Etnografiska museet och Forum Levande Historia. Etnografiska ställer ut sina kvarlevor och tycks fråga: Vad ska vi göra med dessa människorester? Arvingarna vet kanske inte ens att deras anfäders skelett ligger i en skolåda på ett svenskt museum? Och vad finns det mer gömt i skrymslena? Personligen undrar jag mest över vad Medicinhistoriskas samlingar innehåller. I mitt inre scenario rullar bilder av glasburkar fyllda av missbildade foster/barn i formalin (var det formalin man använde?) fram.

Forum Levande Historia ställer kanske en annan fråga: Vad har vi tillåtit i vetenskapen och systema-

tiseringens namn? Längst bort i rummet presenteras Nazitidens utrotningsprogram, T4. Ett mindre välkänt system som genomförde barmhärtighetsmord på stora delar av den tyska funkisbefolkningen. T4 och dess tandemprogram 14f13 organiserades och administrerades också av läkare och byråkrater.

MONTERN OM DE SVENSKA vetenskapsmännen bakom det rasbiologiska institutet står så långt bort från presentationen av T4 man kan komma i rummet. Ändå kan väl ingen tveka om att institutionaliseringen och steriliseringen av Gerdas syskon, nazisternas utrotning av funkisar och det svenska rasbiologiska vetenskapsarvet hör ihop. Ideologiskt sitter de tätt, tätt samman. Det enda som verkar ligga på avstånd är nutiden. Jag saknar de stora aktuella frågorna om fosterdiagnostik, dödshjälp, funkisars rätt till sexuell identitet och föräldraskap med mera, med mera. Det ter sig så avlägset, blir så ofarligt när vi ser det som enbart historiskt.

I en essä om utbildning beskriver Edward Said lärarens uppgift: att lära eleven allt han kan och sedan att lära henne att ifrågasätta detsamma. Det är detta ifrågasättande av nuet, av det politiska systemet, av de formella och informella regelverken som jag saknar. Det är ingen ny känsla. Jag saknar detta ifrågasättande i dagspolitiken, i den demokratiska dialogen, i dagens alla samtal. Ja jag saknar det också inom STIL. Detta att ifrågasätta dagens institutionella regelverk och själv bestämma vad som är det rätta, istället för att bekvämt underordna sig – detta saknas mig.

Susanne Berg

är medlem i STIL och har varit funkis sedan 1982.

Posttidning B

STIL

Arenavägen 63

121 77 Johanneshov

RATZKA, ADOLF

PETERSÉNS VÄG 2

127 41 SKÄR HOLMEN

TRANS

12-15

Det är lätt att välja assistansanordnare

Hos Stil är det du och ditt liv som står i centrum. Vi erbjuder dig juridisk rådgivning, kostnadsfri utbildning och unika försäkringar. Dina personliga assistenter får en väletablerad arbetsgivare med bra villkor.

Din livskvalité är det som mäter vår framgång som assistansanordnare, eftersom vi är en icke-vinstdrivande organisation. Stil arbetar för mänskliga rättigheter och för ett bättre samhälle tillgängligt för alla!

Välkommen till Stil du också, oavsett var i Sverige du bor. Hos oss kan du alltid prata med någon som har egen erfarenhet av att leva med personlig assistans.

Ring 08-506 22 150 så berättar vi mer.
Eller besök oss på www.stil.se

Huvudkontor Stockholm:
08-506 221 50, info@stil.se
Lokalkontor Sundsvall:
060-53 83 12, sundsvall@stil.se

STIL
Assistans på dina villkor. Sedan 1984.

